

MERHABA

2008 yılının son aylarında alevlenen İsrail-Filistin Savaşı ya da İsrail'in Gazze çıkartmasıyla birlikte 2000'li yılların ileri teknoloji savaş takımlarıyla birkaç saniyede nasıl milyonlarca hayatın yok edilebileceğini ve yine ileri teknoloji haberleşme imkânları ile bu birkaç saniyelik yok etme eyleminin nasıl tüm dünyaya seyirlik bir malzeme sunabileceğini birkez daha görmüş olduk. Yirmi iki gün süren saldırılarda bin üç yüzden fazla kişi öldürüldü; on binlerce kişi evsiz kaldı; dört bin bina yıkıldı.¹ Geride kalanlar için ise hayatın nasıl devam edeceğini zaman gösterecek. Savaşın kendisi kadar savaşı lanetleme girişimleri de üzerine düşünülmesi gereken konulardan birisi. Hele söz konusu kınama kampanyaları, İsrail'e savaş tatbikatları konusunda lojistik destek sunan Türkiye'de olunca bu konu ister istemez dikkatleri üzerine çekiyor. Savaş görüntülerinin haber bültenlerine düşmesinin hemen ardından, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tüm *billboard*'lara parçalanmış, kanlı bir bebek ayakkabısı ve üzerinde Tevrat'tan yapılan alıntıyla "Öldürmeyeceksin!" yazılı afişleri asmakta gecikmedi. Bu afişler, bizi doğrudan savaşa dair tepki duymaya çağırırken, bir yandan da savaşın taraflarını ve o taraflardan zalim ve suçlu olanın adresini belirtiyordu. Böylece ilahi kitaplarının emrine uymayan ve zulmün adresi olarak belirtilen Yahudilere yönelik lanetleme kampanyaları da başlamış oldu.

Afişleri televizyon programlarından sokak sergilerine kadar geniş bir yelpazede sürdürülen, "Müslüman kardeşlerimiz" için yapılan para ve erzak bağış kampanyaları takip etti. Ardından Milli Eğitim Bakanlığı'ndan ilköğretim kurumlarına iletilen genelgeyle, okullarda resmi törenler düzenlenmesi ve Gazze'de ölenler için tüm sınıflarda ve ayrıca toplu olarak saygı duruşunda bulunulması talep edildi. Genelgede ayrıca kamuoyunda gerekli duyarlılığın oluşturulmasına katkı sunmak amacıyla öğrenciler arasında "Filistin'de insanlık dramı" konulu resim ve şiir yarışmaları düzenlenmesi öneriliyordu.² Yine MEB'in önerisi üzerine öğrencilerden Gazze'deki kardeşleri için para bağışında bulunmaları istendi. Toplumsal duyarlılığın zirve yaptığı yerlerden birisi de futbol sahalarıydı ve erkeklik şuurunun engin doruklarında daha düne kadar takdir ve alkış toplayan Yahudi futbolcuların yeşil sahalarda top koşturması tribünlerdeki futbolseverlerin tepki duyması gereken bir duruma dönüştü. Tabii bu tepki gecikmedi ve sahalarda Yahudi futbolculara yönelik küfürler yankılandı.³ Savaşın lanetlenmesi de savaşın kendisi kadar yüksek bir tondan ve topyekûn olmalıydı. Militarizmin topların tüfeklerin alanında kalmadığı ve tüm sokak ve şehirlerde boy gösteren panolardan ilköğretim okullarında öğrencilerin zorunlu olarak katılması gereken resmi tören ve bağış etkinliklerine kadar derinleştirildiği görülebiliyordu.

Eğitim kanalıyla yaygınlaştırılmaya çalışılan baskıcı ve militer uygulamalar sadece Yahudilere yönelik son dönem kampanyalarıyla sınırlı değil. 25 Haziran 2008 tarihinden itibaren MEB'den ülke genelindeki tüm okullara gönderilen genelgelerle okullarda, “Sarı Gelin: Ermeni Sorununun İç Yüzü” belgeselinin öğrencilere seyrettirilmesi ve ardından çalışmaya dair öğretmenlerin hazırlayacakları raporların MEB'e sunulması isteniyordu. Belgeselin dört yıllık uzun bir çalışmanın ardından ve “doğru” bilgileri sunabilmek için milyonlarca kayıt ve belgeye ve ayrıca birinci ağızdan tanıklıklara başvurularak hazırlandığı iddia ediliyordu.⁴ Ermenilere yönelik düşmanca ifadelerin yer aldığı ve şiddet içeren görüntülerle dolu bu belgeselin azınlık okulları da dahil olmak üzere tüm okullarda öğrencilere toplu halde izlettirilmesinin önerilmesi, çağdaş ve demokratik olduğunu iddia eden eğitim sisteminin antidemokratik yapısını gözler önüne seriyor.

Genelkurmay desteğiyle hazırlanan belgesel, MEB'in okullara gönderdiği genelgelerle yürürlüğe konuladursun, öte yandan yaklaşan yerel seçimlerle beraber ülke genelinde genel bir hoşgörü, sevgi ve saygı ortamı yaratılma çabası da samimiyetten uzak görünüyor. 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlamaları için hazırlanan pankartlar ve ilanlar pek çok kentte yasaklandı. Adana'da “Em jinin ne namûsa tu kesî ne, namûsa me azadiya me ye” afişi, Siirt'te ise “Jin jiyan azadî” afişleri yasaklandı. Şırnak'ın Cizre ilçesi ve Konya'da ise el ilanları, Kürtçe slogan gerekçesiyle, savcılık kararıyla toplatıldı.⁵ Hükümet TRT Şeş'in yayın hayatına başlamasıyla Kürtçenin serbest olduğunu savunurken özgürlük ve barış taleplerini anadilinde haykırmak isteyen kadınlara yasaklar uygulanabiliyordu.

Gazze'de dünyanın gözleri önünde yaşananlar, yaşam hakkı ihlalleri ve şiddet olayları “ülke güvenliği” adı altında meşrulaştırılmaya çalışılıyor. Türkiye'de ise savaş lanetleme çığırkanlığı en az savaşın kendisi kadar hak ihlalleri ve şiddetle iç içe ilerliyor. Ülke genelinde yürütülen yardım seferberlikleri, eğitim kanalıyla empoze edilmeye çalışılan baskıcı ve şovenist düşünceler, sıcak çatışma bölgelerindeki şiddetin gündelik yaşamdaki tezahürlerini oluşturuyor. Savaşın arkasında yatan güç ilişkileri, militer ve aterkil dinamikler masaya yatırılmadan da geçmiş ve gelecek savaşlara dair söz söyleme ve karşı durma girişimleri, savaş ve şiddet koşullarının yeniden üretilmesinden başka bir sonuca ulaşmıyor.

Bu sayımızda, New Profile'dan Rela Mazali ve Mirjam Hadar Meerscham'ın yazılarıyla İsrail-Filistin Savaşı ve militarizm tartışmasına değinmeye çalıştık. Rela Mazali, “Etnikleştirilmiş Silahlar ve İsrail'de Feminist Antimilitarizm” adlı makalesinde İsrail'de bir Yahudi olarak kendi gözlem ve deneyiminden yola çıkıp kendisinin de bir parçası olduğunu söylediği egemenliği sorguluyor. Yahudi kimliğinin nasıl karmaşık ve çelişkili süreçler içinde kurulduğunu ve militarizmin nasıl bu kimliğin kurucu unsurlarından biri olduğunu gözler önüne seriyor. Mirjam Hadar Meerscham ise, “Feminist Antimilitarist Bir Yaklaşım:

İsrail'in "Karanlık Zamanlarından" isimli makalesinde İsrail'deki politik ve askeri gelişmeleri toplumun militer yapısıyla birlikte değerlendiriyor. Yazar, İsrail'in militer ortamında ordunun ve askerlik görevinin "topluma bir katkı" olmadığını düşünmenin zorluğundan bahsediyor ve bu zorluğa rağmen gün geçtikçe daha çok İsrail'inin vicdani, ideolojik ve ekonomik nedenlerle askeri görevin gerekliliğine inanmadığını belirtiyor.

Savaşın Türkiye'deki yansımaları ise Yahudilere yönelik aşağılama ve lanetleme kampanyalarıyla iç içe ilerliyor. Beki Bahar, kendisi ile yaptığımız söyleşide, hayat hikâyesinden yola çıkarak, Türkiyeli Yahudilerin deneyimlerini aktarıyor; 1930'ların, 1940'ların Ankara'sından başlayarak, günümüz Türkiye'sine değin, Türkiye'de Yahudi olmanın çeşitli hallerinden bahsediyor. Leyla Neyzi ile yapılan söyleşi ise Türkiye'de Yahudi ve Sabetaycı kimliklerin nasıl temsil edildiği, bu temsiliyetin tarihin belirli noktalarında nasıl değiştiği ve ırkçılık ve ayrımcılık karşısında nasıl var olabildiği konularına dikkat çekiyor.

Bu sayımızdaki savaş ve militarizm konulu diğer bir yazı ise Melissa Bilal'in "*Pavagan E* (Yeter!): Zabel Yesayan'ın Barış Çağrısını Duyabilmek" adlı makalesi. Yazar, Osmanlı Ermeni aydınlarından Zabel Yesayan'ın bir eserini, *Pavagan E*'yi (Yeter!), onun militarizm ve ırkçılık karşıtı duruşunu bizlere aktarıyor. Yazıda, *Pavagan E*, Yesayan'ın yaşamöyküsü, eserleri ve barış aktivizmi bağlamında değerlendiriliyor ve feminist antimilitarist düşünce ve hareketin öncülerinden bir Osmanlı Ermeni aydını olan Zabel Yesayan'ın barış mücadelesi üzerinden Türkiye'de silinmiş bir tarihin -barış mücadelesi tarihinin- belgeleri okuyucuya sunuluyor.

Burcu Yıldız ise "Türkiye Popüler Müziğinde Aykırı Kadınlar" isimli makalesi ile Türkiye'de popüler müzikte 'kadın' müzisyen olma durumunu ele alıyor ve cinsiyetçi algıların ve müdahalelerin kadınların bu alandaki varoluş biçimlerine getirdiği sınırlar üzerinde duruyor.

Dergide son olarak Karin Karakaşlı'nın gündelik ilişkiler üzerine kısa bir öykü niteliğindeki "Baharda" isimli yazısı yer alıyor.

¹ Tolga Korkut. "İsrail'in Savaş Suçları Yargılsın" (25.01.2009) 29.03.2009. <http://www.bianet.org>.

² "Okullarda Gazze için Saygı Duruşu" (12.01.2009) 27.03.2009. <http://yenisafak.com.tr>.

³ Kemal Çağlayan. "Bana Edilen Küfürler Hangi Sorunu Çözdü?" (31.01.2009) 27.03.2009. <http://www.aksam.com.tr>.

⁴ Bkz. <http://www.sarigelinbelgeseli.com/>

⁵ "Jin jîyan azadî de yasak" (06.03.2009) 27.03.2009. <http://www.gundem-online.com>.